

ТҮҮХ, СОЁЛЫН ХӨДЛӨХ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН БҮРТГЭЛ
“RCH-Registration of Cultural Heritage”
программд бүртгэсэн байдлаар

Д.Нарантуяа. Соёлын өвийн бүртгэл,
судалгааны газрын ахлах мэргэжилтэн

Улаанбаатар. 2018 оны 04 сарын 06

- **“RCH” бүртгэлийн бүрдүүлэлт**
- **Бүртгэл дэх бичвэрийн хэл найруулгыг хянах, үг, үсгийн алдааг засах**

МОНГОЛ УЛСЫН ТҮҮХ, СОЁЛЫН ХӨДЛӨХ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН БҮРТГЭЛ

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайдын
2010 оны 12 дугаар сарын 08 ны өдрийн
541-р тушаалын нэгдүгээр хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ТҮҮХ, СОЁЛЫН ХӨДЛӨХ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН БҮРТГЭЛ

УБМС-ийн дугаар: _____

Өмчлөгч:	РД:
Эзэмшигч:	РД:

Дурсгалт зүйлийн оршин байгаа хаяг:
Ашиглалтын байдал:

Дурсгалт зүйлийн нэр: Хувийн дугаар:
Улон улс, орон нутаг, шинжлэх ухааны нэр:

Эх бүтээл Хуулбар

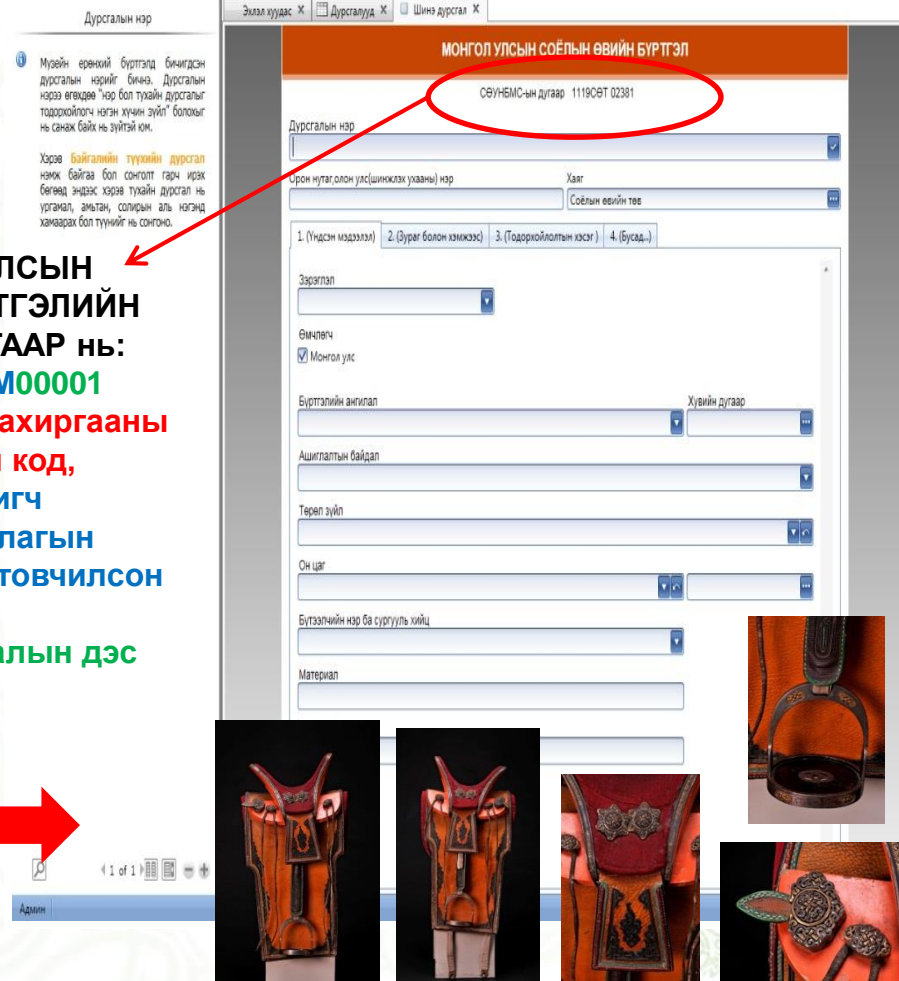
Зэрэглэл: Шийдвэр:

Төрөл зүйл:
Он цаг:
Гүтээлч, сургууль хийц:
Материал, арга ажиллагаа:

Хэмжээ	Өндөр	Өргөн (урт)	Зузаан	Голч	Жин
Ерөнхий					

Бусад хэмжээс:

Иж бүрдэл: Тоо ширхэг

**УЛСЫН
БҮРТГЭЛИЙН
ДУГААР нь:**
6701ХӨМ00001
**- засаг захиргааны
нэгжийн код,**
**- эзэмшигч
байгууллагын
нэрийн товчилсон
үсэг,**
**- дурсгалын дэс
дугаар.**

БСШУ-ны сайдын 2010 оны 541-р
тушаалаар батлагдсан “МОНГОЛ УЛСЫН
ТҮҮХ, СОЁЛЫН ХӨДЛӨХ ДУРСГАЛТ
ЗҮЙЛИЙН БҮРТГЭЛ”-ийн маягт

“МОНГОЛ УЛСЫН ТҮҮХ, СОЁЛЫН ХӨДЛӨХ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН
БҮРТГЭЛ”-ИЙН цахим хэлбэр “RCH буюу REGISTRATION OF
CULTURAL HERITAGE” програм хангамж

МОНГОЛ УЛСЫН ТҮҮХ, СОЁЛЫН ХӨДЛӨХ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН БҮРТГЭЛ

Ундэсний соёлын өвийн бүртгэл (хувилбар 2.0)

Засвар

Үндсэн Идэвхитэй байгаа дурсгал

Хадгалах Зураг оруулах

Бүртгэл мэдээллийн санд хүлээж авах

Бүртгэл мэдээллийн санчийн хэсэг

Хаяг

Дурсгалт зүйлийг өмчлөгч, эзэмшигчийн албан ёсны хаяг, "Ашиглалтын байдал" хэсэгт тухайн дурсгал хэрхэн ашиглагдаж, ямар танхим, сан хөмрөгт байгааг тэмдэглэнэ.

Эхлэл хуудас × Дурсгалууд × Сүйхний зэмэг /шүрэн унжлага/ × Шинэ дурсгал ×

МОНГОЛ УЛСЫН СОЁЛЫН ӨВИЙН БҮРТГЭЛ

СӨУНБМС-ын дугаар 1119СЕТ 00001

Дурсгалын нэр

Орон нутаг, олон улс(шинэжилт) хувааны нэр Хаяг

1. (Үндсэн мэдээлэл) 2. (Зураг болон хэмжээс) 3. (Тодорхойлолтын хэсэг) 4. (Бусад...)

Зэрэглэл

Хосгүй үнэт зэрэглэлд санал болгох

Өмчлөгч

Монгол улс

Бүртгэлийн ангилал Хувийн дугаар

Ашиглалтын байдал

Төрөл зүйл

Админ

Type here to search

9:06 AM 4/4/2018

RCH програм хангамжийг нээхэд зүүн гар талд тухайн хүснэгтэд ямар мэдээлэл бичих тухай заавар гардаг.

Эрэлт, хайлт их хийгддэг талбаруудад бичвэрийн тэмдэгтүүдийг жигдлэх талаар, Жишээ нь: “Хувийн дугаар” талбар

Бүлэглэлт хийхдээ бүлэглэх гэж буй багана

Узмэрийн нэр	Бус	Зэр	Бүртгэлийн ангил	Хувийн дугаар
00012 Сийлбэртэй том м...			Ерөнхий бүртгэл	ГА. Ү 82-55
00024 Үзэгний сав			Ерөнхий бүртгэл	ГА. Ү 90-25
00026 тосгуур цорго			Ерөнхий бүртгэл	ГА. Ү.84,25
00104 Аймгийн 60 жили...			Ерөнхий бүртгэл	ГА. Ү 01-6-1
00107 Ширээний цаг			Ерөнхий бүртгэл	ГА. Ү90,27

хөмрөг -ийн төрөл: Ү,Т	зүйлийн хувийн дугаар	хувийн дугаар	зүйлийн нэр төрөл зүйл
2	3	4	5
У	ГАН 70.2.11	323 1140	Зурмал Бурхан
У	ГАН 70.2.12	323 1141	Зурмал Бурхан
У	ГАН 70.2.13	323 1142	Зурмал Бурхан
У	ГАН 70.2.14	323 1143	Зурмал Бурхан

“Хувийн дугаар”-ыг бичихэд анхаарах:

- Бүртгэлд цэг, дундуур зураас, таслал зэрэг тэмдэгтүүдийг хольж бичих, тэмдэгт хоорондын зай авалтыг янз бүр бичсэнээр РСН програмд эрэлт, хайлт дутуу хийгддэгийг анхаарна уу. Иймд хувийн дугаарыг бичихдээ цэг, дундуур зураас, таслал болон тэмдэгт хоорондын зай авалт зэргийг жигдлэснээр эрэлт хайлтын дүнд мэдээлэл бүрэн гарна.

“Музейн сан хөмрөгийг бүртгэх, баримтжуулах заавар”-ын 2.2.11-д “Музейн нэрийн товчилсон үсгийн дараа цэгээр тусгаарлан бүлэг тоонууд үүсгэж, хувийн дугаарыг дараах байдлаар өгнө.” гэж заасан байдаг.

- “Музейн сан хөмрөгийг бүртгэх, баримтжуулах заавар”-ын дагуу 2012 оны улсын тооллогоор музейнүүд хувийн дугаар өөрчлөлт хийсэн байна. РСН-д хийсэн хувийн дугаарын өөрчлөлтийн талаарх мэдээллээ оруулаагүй, хуучин хувийн дугаараар байгаа засах.

Дурсгалын нэр

Авид

Орон нутаг, олон улс (шинжлэх ухааны) нэр

Хаяг

са: Амитаба, тv: Одвагмид, мо: Цаглашгүй гэрэлт

Улаанбаатар хот, ХУД-1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлөө, Богд хаа...

1. (Үндсэн мэдээлэл) 2. (Зураг болон хэмжээс) 3. (Тодорхойлолтын хэсэг) 4. (Бусад...)

Зэрэглэл

Хосгүй үнэт

Тогтоол:

Засгийн газрын 1995.12.23-ны өдрийн 241-р тогтоол
Засгийн газрын 1998.07.22-ний өдрийн 126-р тогтоол
Засгийн газрын 1999.07.07-ны өдрийн 110-р тогтоол
Засгийн газрын 2000.11.01-ний өдрийн 175-р тогтоол
Засгийн газрын 2002.06.10-ны өдрийн 118-р тогтоол
Засгийн газрын 2003.05.21-ний өдрийн 124-р тогтоол
Засгийн газрын 2004.05.05-ны өдрийн 108-р тогтоол
Засгийн газрын 2005.05.31-ний өдрийн 116-р тогтоол
Засгийн газрын 2006.06.28-ны өдрийн 144-р тогтоол
Засгийн газрын 2008.03.19-ний өдрийн 103-р тогтоол
Засгийн газрын 2010.04.28-ны өдрийн 103-р тогтоол

Тухайн үзмэр, эд өлгийн зүйл Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 13.1.8-д заасны дагуу Засгийн газрын шийдвэрээр “Түүх, соёлын хосгүй үнэт” зэрэглэлд батлагдсан тухай Засгийн газрын тогтоолын огноо, дугаарыг сонгоно.

1. (Үндсэн мэдээлэл)

2. (Зураг болон хэмжээс)

3. (Тодорхойлолтын хэсэг)

4. (Бусад...)

Зэрэглэл

Хосгүй үнэт

Тогтоол:

Засгийн газрын 2005.05.31-ний өдрийн 116-р тогтоол

Тогтоолын хавсралтын No:

Засгийн газрын тогтоолд бичигдсэн дугаарыг бичнэ. /2018 оны 4-р сарын байдлаар түүх, соёлын хосгүй үнэт дурсгалт зүйлийн жагсаалт 1-ээс 777 хүртэл дугаарлагдсан байна/.

“Зэрэглэл”
талбарыг
сонгоход
анхаарах:

Зэрэглэл	Бүртгэлийн ангил	Хувийн дугаар	З	Иж б	Он цаг	Бүртгэсэн огноо
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	Y-06-269	1	1		4/20/2015
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	Y-06-250	3	1		4/14/2015
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	Y-06-267	1	1		4/17/2015
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	Y-06-282	1	1		4/24/2015
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	Y-06-246-01	3	1		4/10/2015
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	Y-06-268	1	1		4/20/2015
Үнэт	Ерөнхий бүртгэл	Y-00-02	2	1		12/15/2009
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	Y-59-23	2	1		12/15/2009
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	Y-59-22	2	1		12/14/2009
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	Y-59-27	2	1		12/15/2009
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	Y-59-24	2	1		12/15/2009
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	08-304	2	1		1/19/2017
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	08-285	2	1		1/19/2017
Ердийн	Ерөнхий бүртгэл	08-309	3	1		1/19/2017

1. (Үндсэн мэдээлэл)

2. (Зураг болон хэмжээс)

Зэрэглэл

[Зэрэглэлд хамрагдаагүй]

Хосгүй үнэт

Үнэт

Ердийн

[Зэрэглэлд хамрагдаагүй]

Бүртгэлийн ангилал

2014 онд шинэчилсэн найруулгаар батлагдсан Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуульд “Ердийн” зэрэглэлийг хассан.

Жишээ: - СӨХТХ-ийг 2014 оны 7 дугаар сарын 1-нээс эхлэн дагаж мөрдсөн ба уг цаг хугацаанаас хойш хийгдсэн бүртгэл хэрнээ “Ердийн” зэрэглэлийг сонгож бүртгэсэн байна.

- Мөн хуулийн 14.1.6-д Соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд “Үнэт” зэрэглэлд батлахаар хуульчилсан. Өнөөг хүртэл албан ёсоор түүх, соёлын үнэт зэрэглэлд баталсан тухай шийдвэр гараагүй байгаа тул “Үнэт” гэсэн зэрэглэлийг сонгохгүй.

ИЙМ АЛДААНУУДАА ЗАСАХ !

Соёлын өвийн бүртгэл, мэдээллийн санг цаасан болон цахим хэлбэрээр бүрдүүлэх бөгөөд түүнд агуулагдах мэдээлэл үнэн зөв, бүрэн гүйцэд, зөрүүгүй байна.

/Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 20.8 дахь заалт/

Үзмэр, эд өлгийн зүйлийн ерөнхий бүртгэл буюу "Register"

Эд өлгийн зүйлийн хувийн дугаар	Хуучин хувийн дугаар	Эд өлгийн зүйлийн нэр, төрөл зүйл	Хэмжээ, үнэт металлын нэр, сорьц, жин, үнэт чулууны тоо ширхэг, жин каратаар	цаг А. Бүтээсэн Б. Хэрэглэж байсан В. Цуглуулсан
СҮМ1959.3.1	150, 74.30.1	Дарьганга толгойн гоёл, 3.4. Дээл хувцас, гоёл чимэглэл	Урт: 46см, Өргөн: 7.5см, Өндөр: 9.5см, Жин: 820гр, Үнэт чулууны тоо ширхэг: 183	А. Ш.Дондов А. XIX зууны дунд үе
СҮМ1959.3.2	147,1 46, 74.33	Дарьганга хавчаар, 3. Угсаатны зүй	Урт: 151см, Өргөн: 7.5см, Жин: 1515гр, Үнэт металлын нэр: Мөнгө, Үнэт чулууны тоо ширхэг: 68	А. Ш.Дондов А. XIX зууны сүүл үе

Түүх, соёлын хосгүй үнэт дурсгалт зүйлд батлах тухай **Засгийн газрын 2013 оны 227 дугаар тогтоол дахь бичвэр:**

772.

Дурсгалын нэр: ДАРЬГАНГА ЭХНЭРИЙН ТОЛГОЙН ГОЁЛ ХАВЧААР

Бүтээлч: [Ш.Дондов](#)

Холбогдох он цаг: [1906-1907 он](#)

Хадгалагдаж буй газар: Сүхбаатар аймгийн Угсаатны зүйн музей

Дурсгалын шинж байдал: Толгойн гоёл: мөнгө, шүр, даавуу, [өндөр 6см, жин 820гр](#). Хавчаар: мөнгө, шүр, ундрам, даавуу, хялгас, [өргөн 7,5см, урт 151см, жин 1510гр](#).

Хувийн дугаар: [СҮМ1959.3.1](#) (Толгойн гоёл)
[СҮМ1959.3.2](#) (Толгойн хавчаар)

Монгол Улсын Түүх, соёлын хөдлөх дурсгалт зүйлийн бүртгэл буюу RCH

Эд өлгийн нэр	Хосгүй үнэт	Ерөнхий нэр	СБ.Ү.
Дарьганга эхнэрийн толгойн гоёл	Хосгүй үнэт	Ерөнхий нэр	СБ.Ү. 74.30
Үсний хавчаар	Үнэт	Ерөнхий нэр	СБ.Ү. 74.33
Малгай	Үнэт	Ерөнхий нэр	СБ.Ү. 74.34

Он цаг

XIX зуун

**Бүтээсэн он цаг:
XIX зуун буюу
1800-1899 он**

Бүтээлчийн нэр ба сургууль хийц: [Ш.Дондов нь 1912-1984 он буюу XX зуунд амьдарч байсан.](#)

Орон нутаг, олон улс (шинжлэх ухааны) нэр

[Дарьганга эхнэрийн толгойн гоёл](#)

Хаяг

[Сүхбаатар аймгийн Баруун-Урт сумын 1-р багт](#)

1. (Үндсэн мэдээлэл) 2. (Зураг болон хэмжээс) 3. (Тодорхойлолтын хэсэг) 4. (Бусад...)

Өндөр (см)	Өргөн (Зузаан)(см)	Урт (см)	Диаметр (см)	Жин (гр)
0	0	0	0	810

8 ширхэг мөнгөн унжлаганы хэмжээ: Б/тал 18,4см, 20см, 19,3см, 18,5см. З/тал 19см, 21см, 23,5см, 20см

Жишээ: Register болон RCH-ийн бүртгэлд

**ДУРСГАЛЫН НЭР,
БҮТЭЭСЭН ОН ЦАГ,
БҮТЭЭЛЧ,
ХЭМЖЭЭ,
ХУВИЙН ДУГААР,
ЗЭРЭГЛЭЛ**

зэрэг мэдээллүүд нь зөрүүтэй байна.

“ТӨРӨЛ ЗҮЙЛ” ТАЛБАРЫН ТУХАЙД

Төрөл зүйл

Огноо

- Урлаг, уран сайхан
- Түүхийн холбогдолтой зүйл
- Угсаатны зүй
- Шашин шүтлэг
- Археологийн дурсгал

- “Төрөл зүйл”-ийн сонголт бий болсноор музейн сан хөмрөг цуглуулгийн төрөл зүйл, бүтцийн талаарх тоон үзүүлэлтийг цахимаар гаргах боломжтой болсон.

- Төрөл зүйлийг сонгох тухай зөвлөмжийг веб сайт, гарын авлага байдлаар музейнүүдэд тараасан.

- “Төрөл зүйл”-ийг зөв сонгосноор сан хөмрөг цуглуулгынхаа төрөл зүйлийн бүтэц, тоон үзүүлэлтийг гаргах, улмаар үзмэр цуглуулгын бодлого төлөвлөлтөд ашиглах боломжтой.

Дурсгалын нэр

Гуулин тамга

Орон нутаг олон улс(шинжлэх ухааны) нэр

1. (Үндсэн мэдээлэл) 2. (Зураг болон хэмжээс) 3. (Тодорхойлолт)

Музейн сан хөмрөгт сейф -1, тавиур - 2т байрлаж байна.

Төрөл зүйл

Угсаатны зүй->Бусад

**Түүхийн холбогдолтой –
Бэлэгдэл, таних тэмдгийн
холбогдолтой эд өлгө**

Дурсгалын нэр

Хаш ээрүүлийн таваг

Орон нутаг олон улс(шинжлэх ухааны) нэр

1. (Үндсэн мэдээлэл) 2. (Зураг болон хэмжээс) 3. (Тодорхойлолт)

Музейн сан хөмрөгт шкаф -1, тавиур -1 үзмэрийн зориулалтаар

Төрөл зүйл

Угсаатны зүй->Бусад

**Угсаатны зүйн –Гэр
зуурын үйлдвэр,
гар урлал**

“ОН ЦАГ” ТАЛБАРЫН ТУХАЙД

СОЁЛЫН
ОРГИЙН

МОНГОЛ УЛСЫН

СӨҮНБМС-н

- 800000 жилээс өмнөх үе
- Хуучин чулуун зэвсгийн үе (Палеолитын үе) / НТӨ
- Дунд чулуун зэвсгийн үе (Мезолитын үе) / НТӨ
- Шинэ чулуун зэвсгийн үе (Неолитын үе) / НТӨ
- Зэс, чулууны үе (Энолитын үе) / НТӨ 3000 - 20
- Хүрлийн үе / НТӨ 2000 - VII зуун /
- Төмрийн түрүү үе / НТӨ VII - IV зуун /
- Хүннү улсын үе / НТӨ III - HT II зуун /
- Сяньби улсын үе / II зуун - 330 он /
- Жужан улсын үе / 330 - 555 он /
- Түрэг улсын үе / 555 - 745 он /
- Уйгар улсын үе / 745 - 840 он /
- Кидан улсын үе / 840 - 1125 он /
- Хамаг Монгол улсын үе / XII зуун /
- Их Монгол улсын үе / 1206 - 1271 он /
- Юан гүрний үе / 1271 - 1368 он /
- Улс төрийн бутралын үе / 1368 - 1691 он /
- Манжийн ноёрхлын үе / 1691 - 1911 он /
- Богд Хаант Монгол улсын үе / 1911 - 1924 он /
- БНМАУ-ын үе / 1924 - 1992 он /
- Монгол Улсын үе / 1992 оноос хойш /

Сонгох Болих

Бүтээлчийн нэр ба сургууль хийц

Дурсгалын нэр

Сувдан дараас /үсний/

Орон нутаг, олон улс (шинжлэх ухааны) нэр

Хаяг

Архангай аймаг, Эрдэнэбулган сум 2-р баг

1. (Үндсэн мэдээлэл) 2. (Зураг болон хэмжээс) 3. (Тодорхойлолтын хэсэг) 4. (Бусад...)

Угсаатны ангийн үзмэрт.

Төрөл зүйл

Угсаатны зүйл -> Дээл хувцас, гоёл чимэглэл

Он цаг

Манжийн ноёрхлын үе / 1691 - 1911 он /

19-р зуун

- “Он цаг” сонголтын талбарт Их Монгол улсын үеэс хойшхи он цагийн сонголтоос “түүхэн үелчлэл”-ийн нэрийг хасаж, бүтээсэн он цагийн “зуун”-ыг сонгох эсвэл тодорхой “он”-ыг бичиж оруулдаг байх зэрэг өөрчлөлт хийхээр бэлдэж байна.

Бичвэрийн хэл найруулга зүй, үг үсгийн алдааг засах, сайжруулах

- Бүртгэл, мэдээллийн санд бүртгэгдсэн бүртгэлүүдээс үзэхэд зарим бүртгэлд мэдээллийн агуулгыг давхардуулан бүртгэх явдал байна. Тухайлбал: “Анх цуглуулсан, нээж илрүүлсэн”, “Хамгаалалтад авсан шийдвэр” эсвэл “Товч түүх” талбаруудад мэдээллийг давхардуулан бичиж байна.
- “Товч түүх”, “Тодорхойлолт” зэрэг талбарууд бол бүртгэлийн хамгийн чухал хэсэг. “Тодорхойлолт” талбарт үзмэр, эд өлгийн зүйлийн гадна төрх байдал болон түүнд агуулагдаж байгаа мэдээллийг үгээр илэрхийлэн бичихэд судалгааны үр дүн чухал ба музейн ажилтнаас мэргэжил мэдлэг, чадвар шаарддаг.
 - **Үзмэр, эд өлгийн зүйлийн гадна хэлбэр төрх, физик шинж байдлыг оновчтой үг, хэллэгээр тодорхойлон бичих,**
 - **Үзмэрийн хэлбэр төрх, шинж байдлыг дэс дараалалтайгаар, эмх цэгцтэй дүрслэн бичих нь чухал,**
 - **Уншихад ойлгомжтой, найруулга сайтай байх,**
 - **Хоёрдмол утга санаа илэрхийлсэн үг, хэллэг хэрэглэхгүй байх,**
 - **Үг, үсгийн алдаагүй байх,**
 - **Өгүүлбэрийг, Оноосон нэр (байгууллага, газар нутгийн г.м)-ийг том үсгээр эхлэн бичих, таслал, цэг тэмдэг зөв тавих, үг хоорондын зай авалт, үг товчлохгүй байх зэрэг зөв бичгийн дүрмийг баримтлах.**

Бичвэрийн хэл найруулга зүй, үг үсгийн алдааг засах, сайжруулах

Иж бүрдэл

22 ширхэг

Тодорхойлолт

Нум,сум, пүрэв,арилд,дэгүг,цалам, очиртой хонх,очиртой жижиг сүх зэрэг шашны зан үйлд муу муухай зүйлийг айлган сүрдүүлж зайлуулдаг лянганы гэж нэрлэгддэг шашны зан үйлийн багаж хэрэгсэл. Үзмэр үзүүллэгт байгаа 12 ш багаж нь бүгд очир толгойтой хатуу металлаар цутгаж хийсэн. Багажны очир толгойнууд бүгд гууль шармал. Бүгд багаж жижиг хэмжээтэй харьцангуй урт иштэй эртний Энэтхэгийн цэргийн байлдааны зэвсгийг дурайлгаж хийсэн гэлтэй.

Тодорхойлолт

Луун хээтэй /дугуй /шар торгон материалтай. Дотор талыг нь цагаан саарал өнгийн даавуугаар хийсэн. мөн ханцуй, захыг нь мөн цагаан даавуугаар хийсэн. Энгэртээ 2 ширхэг даавуун зангидах зориулалттай 2 ширхэг товчтой.

Тодорхойлолт

Улаан өнгийн хүрэн дотор шороон будгаар цаасан дээр зурсан. үүлэн хээтэй хөх дэвсгэр дээр, аравч нь галан сэнтийн д заларсан. Хөх өнгийн биетэй, хээтэй хөр өнгийн өмсгөлтэй, суугаа байдалтай, 3 нүдтэй, 4 соёотой, догшин дүртэй бурхныг дүрсэлсэн.Баруун гараа өвдөг дээрээ авсан чандмана эрдэнийг барьсан. Зүүн гараа хэвлий тус газраа авч рашааны бумба барьсан.

- Монгол Улсын Түүх, соёлын хөдлөх дурсгалт зүйлийн бүртгэл буюу РСН бүртгэлд "Судлагдсан байдал", "Шилжилт хөдөлгөөн", "Сэргээн засварласан", "Хуулбар хийсэн" зэрэг талбаруудад үзмэрийг хөдөлгөөнд оруулж байгаа үйлдэл, үйл явцыг байнга нэмж, бүртгэн баримтжуулалт хийгдэж байдаг.
 - Бүртгэлд гарч буй нэмэлт, баяжилтийн талаарх мэдээллийг цаг тухай бүрд нь бүртгэдэг ажлыг хэвшүүлэх:
 - РСН-ийн талбаруудад нэмэлт баяжилт мэдээллээ бүрэн гүйцэд оруулж байх. Мэдээллээ оруулахдаа эрх бүхий албан тушаалтны гаргасан тушаал шийдвэрийн огноо, дугаарыг бүрэн гүйцэд бичдэг байх.
 - Тухайлбал: "Музейн сан хөмрөгийг бүртгэх, баримтжуулах заавар" /2012 он/-ын дагуу хийгдсэн хувийн дугаарын өөрчлөлтийн талаарх,
 - 2014 онд шинэчлэгдсэн Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуульд нэмэлт орсон Мерчандайз, хэв загвараар бүтээгдэхүүн болгон ашиглаж байгаа үзмэрүүдийнхээ талаарх мэдээлэл зэрэг.
 - Үзмэр сэргээн засварлагдаж, хуулбар хийгдэж дууссаны дараа цаг тухай бүрд нь холбогдох мэдээллүүдийг бүртгэж баримтжуулж байх.

Жишээ нь: “Сэргээн засварласан” талбар

1. (Үндсэн мэдээлэл) 2. (Зураг болон хэмжээс) 3. (Тодорхойлолтын хэсэг) 4. (Бусад...)

Сэргээн засварласан Сэргээн засварлаж байгаагүй

СӨТ сэргээн засварлагч Б.Мягмарсүрэн, Н.Жамбал, С.Чинзориг, Д.Нямдорж нар сэргээн засварлалт хийсэн.

Сэргээн засварлалт хийх тухай эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрийн дугаар огноо, хэдэн онд, хаана ямар байгууллага, үзмэрийн аль хэсэгт яаж сэргээн засварлалт хийгдсэн тухай мэдээлэл нь дутуу байна.

Эх бүтээл эсэх (жуулоар оол сонголтыг арилгана) Гиим

Сэргээн засварлалтын баримтын дугаар ?

Хэрэв эзэмшигч (өмчлөгч) -д тухайн дурсгалтай холбоотой негатив, слайд, сд двд, хуурцаг байгаа бол

Негатив №	Слайд №	CD / DVD №
-----------	---------	------------

- “Сэргээн засварлалтын баримтын дугаар” хэсэгт сэргээн засвар хийсэн газраас өгсөн баримтын дугаарыг бичнэ. Соёлын өвийн үндэсний төвийн сэргээн засварлах газраас сэргээн засварлалт хийгээд музейд үзмэртэй цуг “Сэргээн засварласан тухай товч маягт”-ыг дагалдуулж өгдөг. **СӨҮТөвөөс өгсөн дагалдах хуудсыг бүртгэлд хэрхэн тусгаж байна ?**

Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 23.2; 32.2.3-т заасны дагуу 2015 оноос эхлэн БМСангуудаас жил бүрийн эхний 1 дүгээр сард өмнөх оны сан хөмрөгийн баяжилт, бүртгэлтэй холбоотой тайланг тоон үзүүлэлтээр авч байгаа. Үүнд:

- Сан хөмрөгт авсан үзмэр, эд өлгийн зүйлийн төрөл зүйлийн үзүүлэлт, арга зам;
- Гадаад, дотоод үзэсгэлэн, Судалгаа шинжилгээнд хамрагдсан, Сэргээн засварлагдсан гэсэн тоон үзүүлэлтээр.

2018 оноос эхлэн тайланг:

- Үзмэрийн "Судлагдсан байдал", "Гадаад, дотоод үзэсгэлэн буюу Шилжилт хөдөлгөөн", "Сэргээн засварласан" мэдээллүүдээ РСН-ийн бүртгэлд оруулсан эсэх байдлаар тодорхой, нарийвчлан авч байхаар зохицуулалт хийж байна.
- Тайлагнах үзүүлэлтүүдийг тусгайлан цахим хэлбэрээр авч, дүн мэдээг нэгдсэн байдлаар гаргадаг болно.

Object ID /Эд зүйлийн тодорхойлолт/	Монгол Улсын Түүх, соёлын хөдлөх дурсгалт зүйлийн бүртгэл “RCH” /35 асуулгатай/	Музейн үзмэр, эд өлгийн зүйлийн бүртгэл “Register” /21-25 асуулгатай/
Нэр	Дурсгалын нэр	Дурсгалын нэр
-	Хувийн дугаар	Хувийн дугаар
-	Ашиглалтын байдал	Сан хөмрөгийн байршил
Эд зүйлийн төрөл	Төрөл зүйл	Төрөл зүйл
Хугацаа буюу эрин үе	Он цаг	Холбогдох нэр, газар, он А.Бүтээсэн
Зохиогч	Бүтээлч	
Материал арга техник	Материал, арга ажиллагаа	Материал арга техник
Хэмжилт	Хэмжээ	Хэмжээ
-	Анх цуглуулсан, нээж илрүүлсэн	Холбогдох нэр, газар, он В. Цуглуулсан
-	Хамгаалалтанд авсан тогтоол шийдвэр	Музейд авсан шийдвэрийн дугаар, он цаг
Товч тайлбар бичих	Тодорхойлолт Дүрслэх бичих Физик шинж чанар Тэмдэг бичээс	Тодорхойлолт
Сэдэв		А.Дүрслэн бичих
Бичээс тэмдэг		Б.Тэмдэг бичээс В.Ялгагдах онцлог
Ялгах онцлог шинж	Гэмтэл	Хадгалалтын байдал: Гэмтэл
	Сэргээн засварлагдсан байдал	
Гэрэл зураг	Гэрэл зураг	Гэрэл зураг

- ✓ Түүх, соёлын хөдлөх дурсгалт зүйлийг улсын хилээр нэвтрүүлэхэд соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас баталсан маягтын дагуу мэдээллийг үйлдэж, хадгалалтын байдлын тайлан, гэрэл зураг, дүрс бичлэгээр баримтжуулан соёлын өвийн улсын нэгдсэн бүртгэл, мэдээллийн санд хадгалуулна.

/Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 52.6 дахь заалт/

- ✓ Хууль бусаар гадаадад гарсан түүх, соёлын хөдлөх дурсгалт зүйл, эсхүл энэ хуулийн 52.1, 52.3-т заасны дагуу улсын хилээр гаргасан түүх, соёлын хөдлөх дурсгалт зүйл алдагдсан, үрэгдсэн тохиолдолд тэдгээрийг Монгол Улсын өмч болохыг зарлах бөгөөд эргүүлж авчрах ажлыг соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны захиргааны байгууллага хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу зохион байгуулна.

/Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 52.7 дахь заалт/

Аливаа гарч болох эрдэлээс сэргийлж үзмэр, эд өлгийн зүйлсээ “Түүх, соёлын хөдлөх дурсгалт зүйлийн бүртгэл”-ийн цахим РСН-д бүртгэх ажлыг сайжруулах, эрчимжүүлэх шаардлагатай байна.

Тухайн дурсгалын холбогдох Негатив, Слайд, CD, DVD, Дүрс бичлэгийн хуурцаг хальсны тэмдэглэгээ

- Негатив, слайд, CD, DVD, хуурцаг зэргийг музейн үйл ажиллагаанд өргөн хэрэглэгддэг.
- RCH бүртгэлүүдээс үзэхэд энэ талбарт тэмдэглэгээ огт хийгдэхгүй байна.
- Бүртгэл, мэдээллийн санч мэдээллийнхээ санд хадгалагдаж, ашиглагдаж байгаа негатив слайд, дурсгалын холбогдолтой бүртгэл, гэрэл зураг CD, DVD, хуурцагыг архивын хууль, дүрэм, журмын дагуу бүртгэн товъёогжуулан архивлан хадгалах ажлыг хийнэ.
- УНБМСангаас зохион байгуулсан өмнөх сургалтуудад БМСангийн бүртгэл, хэрэглэгдэхүүнийг архивлан хадгалах, товъёог бүртгэлжүүлэх тухай заавар, зөвлөмжүүдийг өгч байсан.

Хэрэв эзэмшигч (өмчлөгч) -д тухайн дурсгалтай холбоотой негатив, слайд, сд dvd, хуурцаг байгаа бол

Негатив №	Слайд №	CD / DVD №	Хуурцаг №
0	0	0	0

Соёлын өвийн төв-д уалсалагдаж байгаа

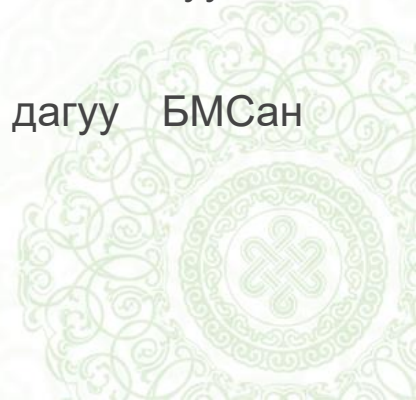

Музейн удирдлагын зүгээс:

Соёлын өвийг бүртгэн баримтжуулах үйл ажиллагаа нь цаг хугацаа, хүн хүч, техник хэрэгсэл, хөрөнгө санхүү шаардаж байгаа хэдий ч зайлшгүй хийж гүйцэтгэх шаардлагатай.

- ✓ Бүртгэл дэх бичвэрийн хэл найруулгыг засаж сайжруулах;
- ✓ Үг, үсгийн алдааг маш их байгааг анхаарч засах талаар арга хэмжээ авах;
- ✓ Үзмэртэй холбоотой нэмэлт баяжуулалт мэдээллүүдийг цаг тухай бүрд нь бүртгэлд нэмж оруулах, бүртгэх ажлыг хэвшүүлэх;
- ✓ РСН бүртгэлийн програмд бүртгэгдээгүй үзмэр, эд өлгийн зүйлээ бүртгэж оруулах ажлаа тогтмолжуулах;
- ✓ Үзмэр, эд өлгийн зүйлсийг бүртгэхэд тэдгээрийн түүх, соёл, шинжлэх ухааны тухай мэдээ, мэдээллийг эрэн сурвалжлах, судлах, олж илрүүлэхэд ажилтнуудын мэдлэг чадавхийг сайжруулах;
- ✓ Зөвхөн РСН бүртгэл хөтлөлтөөр зогсохгүй, СӨХТХуулийн дагуу БМСан бүрдүүлэлтийг хангаж ажиллах.

Соёлын өвийн үндэсний төвийн зүгээс:

- ✓ Соёлын өвийг бүртгэн баримтжуулах мэргэжил арга зүйгээр хангах байнгын үйл ажиллагаатай Сургалтын төв бий болгохоор зорьж байна.
- ✓ Үзмэр, эд өлгийн зүйлийн бүртгэл, бүрдүүлэлтийн чанар байдлыг сайжруулахад холбогдох хууль эрхзүйн баримт бичигт өөрчлөлт оруулах, бүртгэлийн маягтыг сайжруулахаар баримт бичгийн төслийг боловсруулаад бэлэн болгосон байна.
- ✓ “Register” болон “RCH” програмуудыг нэгтгэх, холбох ажиллагааг ойрын үед хийнэ.
- ✓ Музейн бүртгэл, мэдээллийн сангийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ажиллана.

Анхаарлаа хандуулсанд баярлалаа

www.monheritage.mn

